

**R O M Â N I A
J U D E Ț U L H U N E D O A R A
C O N S I L I U L J U D E Ț E A N**

HOTĂRÂREA NR.197/2017

privind aprobarea Notei conceptuale și a Temei de proiectare pentru obiectivul: „Sitol arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”: restaurare și punere în valoare -sat Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara

CONSILIUL JUDE Ț EAN HUNEDOARA;

Având în vedere proiectul de hotărâre nr.201/2017 inițiat de președintele Consiliului Jude țean Hunedoara, domnul Mircea Flaviu Bobora, raportul de specialitate nr.12028/2017 al Direc ției tehnice și investi ții din cadrul aparatului de specialitate al consiliului jude țean, avizul Comisiei de studii, programele economico-sociale, buget, finan țe, agricolur ă, silvicultur ă, administrarea domeniului public și privat al jude țului cuprins în Raportul nr.12207/2017, avizul Comisiei privind organizarea, dezvoltarea urbanistică, realizarea lucrărilor publice, protec ția mediului înconjurător, conservarea monumentelor istorice și de arhitectur ă, precum și gospodărirea resurselor naturale cuprins în Raportul nr.12208/2017, precum și avizul Comisiei pentru administra șie publică locală, juridică, apărarea ordinii publice, problemele minorită șilor, respectarea drepturilor omului și a libertă șilor cetă șenești a consiliului jude țean cuprins în Raportul nr.12214/2017;

În conformitate cu prevederile art.1 alin.1 și alin.2, art.3, art.4, art.5 alin.2, ale Hotărârii Guvernului României nr.907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul cadru al documenta șilor tehnico economice aferente obiectivelor/proiectelor de investi ții finan țate din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare;

În temeiul dispozi șilor Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

În baza prevederilor art. 91 alin.(1) lit. b și ale alin.(3) lit.f, ale art.97, precum și ale art.126 din Legea administra șiei publice locale nr.215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

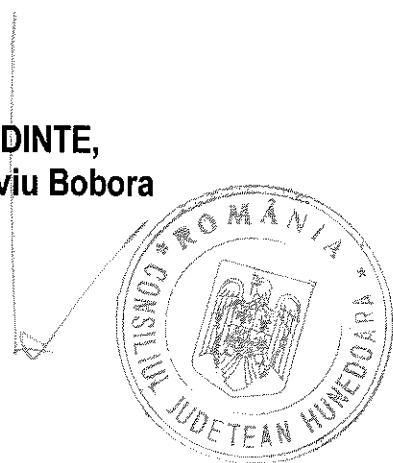
H O T ă R ă ș T E:

Art. 1. - Se aprobă nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investi ții „Sitol arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”: restaurare și punere în valoare -sat Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara”, al Consiliului Jude țean Hunedoara, potrivit anexei care face parte integrantă din prezenta.

Art. 2. – (1) Prezenta va fi comunicată celor interesa ști prin grija Serviciului administra șie publică locală, rela șii publice A.T.O.P, din cadrul aparatului de specialitate al Consiliului Jude țean Hunedoara.

(2) Prezenta poate fi contestată în termenul și condițiile Legii nr.554/2004 a contenciosului administrativ cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTE,
Mircea Flaviu Bobora

CONTRASEMNEAZĂ:
SECRETAR AL JUDEȚULUI,
Dumitru Sorin Ștefoni

Deva, la 30 august 2017

**ANEXA LA
HOTĂRÂREA CONSILIULUI JUDEȚEAN HUNEDOARA**

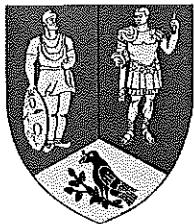
Nr. 19f /2017

Prezenta anexă conține **18 file scrise**

PREȘEDINTE,
Mircea Flaviu Bobora

SECRETAR AL JUDEȚULUI,
Sorin Dumitru Ștefoni

Nr.640 din 23.08.2017

NOTĂ CONCEPTUALĂ

1. Informatii generale privind obiectivul de investitii propus

1.1. Denumirea obiectivului de investitii: Situl arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”: restaurare și punere în valoare -sat Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara

1.2.Ordonator principal de credite/investiții : CONSILIUL JUDEȚEAN HUNEDOARA str. 1 Decembrie 1918, nr. 28, 330025, Deva; tel: 0254-211.350, 0254-211.624; fax: 0254-230.030

1.3.Ordonator credite secundar : -

1.4.Beneficiarul investitiei : CONSILIUL JUDEȚEAN HUNEDOARA str. 1 Decembrie 1918, nr. 28, 330025, Deva; tel: 0254-211.350, 0254-211.624; fax: 0254-230.030

2.Necesitatea și oportunitatea obiectivului de investiții propus

2.1.Scurtă prezentare privind:

a) Deficiențe ale situației actuale:

Situl arheologic se dezvoltă pe un pinten al muntelui Muncel, desfășurat pe direcție est-vest, flancat de cursurile Godeanului și Văii Albe.

Terenul aflat în administrarea CJH, reprezentând doar o parte a sitului arheologic, are suprafață de 183 000 mp, acoperind partea superioară a pintenului muntos, pe o lungime de cca. 4,5 km și o lățime de max. 850 m, cu o diferență de nivel de cca. 600 m.Terenul este terasat în epocă dacică

În prezent situl nu este racordat la rețele tehnico-edilitare.Există posibilitatea racordării la rețeaua de alimentare cu energie electrică existentă pe valea Grădiștei. Alimentarea cu apă trebuie rezolvată local, prin captarea de izvoare.

Evacuarea apelor uzate se poate face în fose etanșe, golite periodic

Structurile construite existente în amplasament sunt monumentele arhitectural-arheologice, structuri din zidărie realizată din blocuri mari de piatră fără liant, zidării din piatră cu liant - mortar pe bază de var-nisip, dalaje și pavaje din piatră, elemente de susținere și de delimitare din piatră, elemente din lemn atestate arheologic. Starea de conservare a celor mai multe dintre elementele construite este medie și rea, în curs de deteriorare accelerată, ceea ce face necesară o intervenție rapidă - cu componente de intervenție de urgență - pentru restaurarea ansamblului.

Anumite tipuri de vestigii nu pot fi conservate expuse direct la mediu, în condițiile climatice severe ale amplasamentului, ceea ce face necesară propunerea unor structuri de protecție

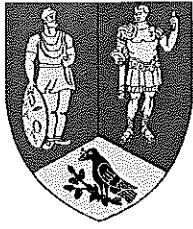
b) Efectul pozitiv previzionat prin realizarea obiectivului de investiții

Efectul pozitiv previzionat prin realizarea obiectivului de investiții constă în conservarea, restaurarea și punerea în valoare a cetăților dacice din Munții Orăștiei și implicit a sitului arheologic de la Sarmizegetusa va contribui la prezervarea valorilor culturale unice aferente obiectivului, astfel încât ele să poată fi cunoscute și cercetate de elevi, studenți, cercetători dedicati sau pur și simplu de oameni interesați de subiect, acum și în viitor. Cu siguranță o intervenție reușită, alături de o promovare și constantă dedicată subiectului, va contribui la creșterea numărului de persoane care vor dori să viziteze cetățile dacice, dar și alte obiective aflate în vecinătate.

c) Impactul negativ previzionat în cazul nerealizării obiectivului de investiții

În lipsa unor acțiuni concrete de conservare și restaurare a sitului arheologic de la Grădiște de Munte, posibilitatea continuării și agravării problemelor identificate în teren este maximă, fiind pierdute valori culturale de importanță națională și internațională. Conservarea sitului se impune în mod imperativ, dispariția valorilor autentice (materiale și imateriale) constituind un eșec al generației prezente care va transmite celor ce vor urma mult mai puțin decât ceea ce a primit de la înaintași. Dacă timp de aproape două milenii urmele unei civilizații unice s-au păstrat, este necesară protejarea în termenii cei mai stricți, astfel încât aceasta să rămână pentru următoarele milenii.

Fără îndoială evitarea pierderilor valorilor istorice, peisagistice sau memoriale, constituie miza principală a salvării patrimoniului aferent cetăților dacice din Munții Orăștiei, dar componenta economică ce vizează linia turismului cultural (direcție susținută din ce în ce mai puternic de instituțiile naționale și internaționale) nu trebuie omisă, aceasta constituind un suport viabil pentru dezvoltarea unor strategii viitoare.

2.2. Prezentarea obiectivelor de investiții cu aceleași funcțiuni existente în zonă

Ansamblul este monument istoric, înscris în Lista Monumentelor Istorice (LMI) a Județului Hunedoara la nr. crt. 59, cuprinzând cinci sub-poziții, nr. crt. 60-64, astfel:HD-I-s-A-03190 – Situl arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”

Situl este înscris în Repertoriul Arheologic Național (RAN):90397.01 - Situl arheologic de la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia

Situl face parte dintr-o zonă de interes arheologic prioritar (ZIAP), declarată prin OMCC nr. 2483 / 12.12.2006, în baza OG 43/2000:1. Cetățile dacice din Munții Orăștiei

Situl este înscris în mai multe zone protejate instituite prin L. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național (PATN) - Secțiunea a III-a, Zone protejate, astfel: Anexa I - Lista consolidată a ariilor naturale protejate din România, I. Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, 1. Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale:I.1.N. Grădiștea Muncelului - Cioclovina (10 000 ha);

Anexa III / I. Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională), 2. Monumente și situri arheologice, e) Fortificații dacice:e) 21. Capitala politică, culturală și religioasă a Daciei, Sarmizegetusa (în punctul „Dealul Grădiștii”)

Anexa II. Unități administrativ-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național:Com. Orășioara de Sus.

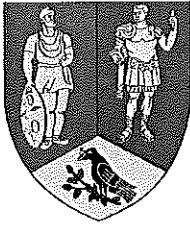
Situl face parte din poziția serială înscrisă în Lista Patrimoniului Mondial (LPM) „Cetățile Dacice din Munții Orăștiei”, poziția 906: 66 ha / 281,2 ha zonă de protecție

2.3. Existența, după caz a unui strategii: -

2.4. Existența unor acorduri internaționale

Activitatea de protecție a patrimoniului și a resurselor culturale este asumată de statul român prin semnarea și integrarea în legislația națională a mai multor convenții internaționale, cele mai importante dintre ele fiind:

- *Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural* din 23.11.1972, asumată de Statul român prin adoptarea Decretului nr. 187 din 30.03.1990, publicat în Monitorul Oficial nr. 46 din 31 martie 1990;

- *Convenția europeană pentru protecția a patrimoniului arhitectural*, asumată de Statul român prin adoptarea Legii nr. 157 din 7.10.1997 publicată în Monitorul Oficial nr. 274 din 13.10.1997;
- *Convenția Carpatica*, asumată de Statul român prin adoptarea Legii nr. 389 din 19.10.2006 și publicată în Monitorul Oficial nr. 879 din 27.10.2006.

2.5.Obiective generale preconizate a fi atinse prin realizarea investiției

Obiectivul general îl constituie conservarea sitului și evitarea pierderilor valorilor istorice, peisagistice sau memoriale

3. Estimarea suportabilității investiției publice

3.1.Estimarea cheltuielilor pentru execuția obiectivului de investiții

Estimarea cheltuielilor pentru execuția obiectivului de investiții la acest moment nu poate fi făcută având în vedere caracterul special al investiției, ea putând fi evaluată de instituțiile abilitate aflate în subordonarea Ministerului Culturii.

3.2.Estimarea cheltuielilor pentru proiectarea pe faze, a documentației tehnico-economice aferente obiectivului de investiții, inclusiv pentru obținerea avizelor, autorizațiilor și acordurilor prevăzute de lege

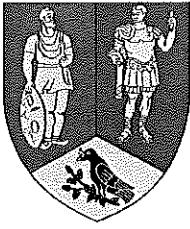
Având în vedere caracterul special al investiției, necesarul de studii și investigații precum și estimarea valorii acestora și estimarea valorii Documentației pentru Avizarea lucrarilor de intervenție s-a re realizat cu ajutorul Institutului Național al Patrimoniului, ca instituție specializată a Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Astfel s-a estimat o valoare pentru studii și investigații de 250.000 lei și pentru DALI o valoare de 150.000 lei

3.3.Surse identificate pentru finanțarea cheltuielilor estimate

Pentru finanțarea investițiilor necesare conservării, restaurării și punerii în valoare a *Sitului arheologic Sarmizegetusa Regia – Grădiștea de Munte* pot fi accesate fondurile aferente Bugetului de Stat și fonduri puse la dispoziție de diverse organisme internaționale. Având în vedere complexitatea intervențiilor și costurile semnificative care pot fi intuite la această fază a proiectului este necesară stabilirea unei strategii dezvoltată pe termen lung de Consiliul Județean Hunedoara, care să identifice fondurile disponibile.

Fondurilor aferente Bugetului de Stat care pot fi accesate sunt cele gestionate de Consiliul Județean Hunedoara, cele coordonate de Compania Națională de Investiții, dar și cele puse la dispoziție de Ministerul Culturii și Identității Naționale prin Programul Național de Restaurarea Monumentelor Istorice.

În cazul fondurilor internaționale, având în vedere valoarea deosebită a ansamblului de la Grădiștea de Munte și resursele patrimoniale exceptionale, pot fi accesate fondurile structurale (programe operaționale) puse la dispoziție de Uniunea Europeană și fonduri bilaterale de cooperare (Interreg Europe, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013 etc.). În această situație obiectivele cuprinse în strategia de dezvoltare aferentă Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, coordonată de Consiliul Județean Hunedoara, trebuie să cuprindă obiective detaliate care se pot înscrie în cerințele de eligibilitate impuse de programele internaționale.

4. Informatii privind regimul juridic ,economic si tehnic al terenului si constructiei existente.

Terenul și construcțiile existente - vestigii arheologice - sunt proprietate publică a statului român (conf. L 213/1998, L 422/2001) și se află în administrarea Consiliului Județean Hunedoara (conf. HG 1237/2012).

Terenul, în suprafață de 183 000 mp, este înscris în Cartea Funciară a Comunei Orăștioara de Sus cu nr. cadastral 60463

5.Particularitati ale amplasamentului

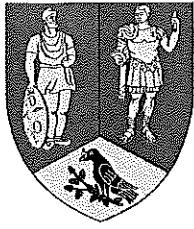
Accesul la amplasament se face :

- din DN 1 / E 60 Sibiu - Deva, din Orăștie, prin Beriu – Orăștioara – Costești (20 km)
- din DN 66 / E 79 Tg. Jiu - Deva, din Călan, prin Orașul Nou - Ohaba Streiului - Chitid – Ocolișu Mic – Costești (22 km)
- de la Costești, în continuare pe DJ 705A Costești – Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia (20 km), până la cca. 1 km de accesul în cetate; ultimul tronson este carosabil ocazional, pentru întreținere și urgențe
- situl este accesibil și prin rețeaua de trasee turistice montane

6.Descrierea succinta a obiectivului de investitii propus

a) Destinatie si functiuni:

Situl arheologic are destinație mixtă, muzeală și de cercetare. Valoarea culturală exceptională a sitului - care a condus la clasarea în LMI și înscrierea în LPM - impune necesitatea intervențiilor de conservare și punere în valoare. De aici decurg principalele capitole ale obiectivului de investiții propus: **i)** conservare și restaurare; **ii)** realizare a infrastructurii de vizitare și expunere (construcții și amenajări, expoziții); **iii)** realizare a infrastructurii de cercetare; **iv)** realizarea infrastructurii de administrare.

b) Date tehnice :

Echipare: echipare la nivel minim necesar pentru funcționarea optimă a celor trei componente - vizitare și expunere; cercetare; administrare.

Finisare: materiale locale, naturale, cu amprentă energetică minimă;

Dotare: toate spațiile vor fi mobilate corespunzător pentru a asigura desfășurarea la parametri normali a activităților prevăzute.

Exigențe tehnice: conform programului funcțional. Caracteristici arhitecturale: arhitectură minimală, neostentativă, integrată în contextul cultural și natural; gabarit minimal; posibilitate de adaptare în timp, pentru a satisface nevoi funcționale în schimbare - atât pentru zona de primire a vizitatorilor, cât și pentru baza de cercetare arheologică. Intervențiile de conservare și punere în valoare a monumentului vor respecta următoarele principii: minimă intervenție, reversibilitate, compatibilitate, diferențiere. La acestea se adaugă criteriile: autenticitate și integritate. Toate intervențiile se evaluatează prin raportare la OUV - *Outstanding Universal Value / Valoarea universală excepțională* a sitului, aşa cum a fost aceasta definită în documentul de înscriere în Lista Patrimoniului Mondial (în rap. cu Convenția Patrimoniului Mondial și Ghidul operațional de implementare a acesteia).

c) Durata minima de functionare : nelimitată pentru obiectiv. Perspectiva abordării conservării patrimoniului cultural este cea a transmiterii vestigiilor și valorilor protejate către viitor, fără termen de prescriere.

Pentru construcții și amenajări noi: 25 ani. Se are în vedere un interval maxim de timp până la care se apreciază că atât soluțiile constructive, cât și cerințele funcționale și modalitățile de prezentare și interpretare a sitului vor deveni perimale.

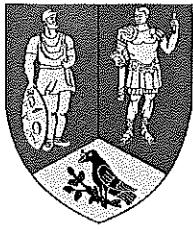
d) Nevoi functionale specifice:

Asigurarea condițiilor de conformare și echipare necesare în condiții edilitare minime și a unei amprente minime asupra mediului ambiant și istoric al sitului.

7. Justificarea necesitatii elaborarii următoarelor documentatii:

- Studii și investigații:

- Studiu istorico-arhitectural
- Expertiză biologică preliminară
- Analize fizico-chimice
- Scanare aeriană LIDAR
- Studiu geo-tehnic
- Cercetare privind componentelete litice
- Expertiză tehnică de rezistență

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEȚEAN HUNEDOARA
330025 – Deva, Bd. 1 Decembrie 1918, nr. 28, jud. Hunedoara
Tel. 0254 211 350; 0254 211 624; Fax 0254 230 030
E-mail: cjh@cjhunedoara.ro
Website: www.cjhunedoara.ro

- Documentatia pentru Avizarea lucrarilor de interventie(conform HGR 907/2016) privind aprobarea continutului cadru al documentatiei tehnico-economice aferente investitiilor publice ,precum si a structurii si a metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investitii si lucrari de interventii

- Documentatiile de specialitate necesare obtinerii avizelor solicitate prin Certificatul de Urbanism.Cade in sarcina proiectantului obtinerea tuturor avizelor, acordurilor stipulate in certificatele de urbanism eliberate pentru realizarea acestui obiectiv.

Orice modificari ale actelor normative sau de reglementare intervenite pe parcursul desfasurarii contractului privind elaborarea studiilor atrage dupa sine implementarea obligatorie a acestora de catre contractant fara alte pretentii financiare.

AVIZAT

Şef Serviciu Public Administrare a Monumentelor Istorice
Eugenia ZGĂVÂRDEAN

**Întocmit,
Inspector de specialitate
Ralucă Ioana OANĂ**

TEMĂ DE PROIECTARE

1. INFORMAȚII GENERALE

1.1. Denumirea obiectivului de investiții

Situl arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”: restaurare și punere în valoare
Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus, Jud. Hunedoara

1.2. Ordonator principal de credite/investitor

Consiliul Județean Hunedoara (CJH)
Str. 1 Decembrie 1918, nr. 28, 330025, Deva
tel: 0254-211.350, 0254-211.624; fax: 0254-230.030
e-mail: cjh@cjhunedoara.ro

1.3. Ordonator de credite (secundar, terțiar)

-

1.4. Beneficiarul investiției

Consiliul Județean Hunedoara (CJH)
str. 1 Decembrie 1918, nr. 28, 330025, Deva
tel: 0254-211.350, 0254-211.624; fax: 0254-230.030
e-mail: cjh@cjhunedoara.ro

1.5. Elaboratorul temei de proiectare

Institutul Național al Patrimoniului (INP)
Str. Ienăchiță Văcărescu nr. 16, 040157, Sector 4, București
tel. 021-336.60.73, fax 021-336.09.04

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române (IAB)
Str. Henri Coandă nr. 11, 010667, sector 1, București
tel./fax 021-212.88.62

2. DATE DE IDENTIFICARE A OBIECTIVULUI DE INVESTIȚII

2.1. Informații privind regimul juridic, economic și tehnic al terenului și/sau al construcției existente, documentație cadastrală

Terenul și construcțiile existente – vestigii arheologice – sunt proprietate publică a statului român (conf. L. nr. 213/1998, L. nr. 422/2001) și se află în administrarea Consiliului Județean Hunedoara (conf. HG 1237/2012).

Terenul, în suprafață de 183 000 mp, este înscris în Cartea Funciară a Comunei Orăștioara de Sus cu nr. cadastral 60463.

2.2. Particularități ale amplasamentului/amplasamentelor propus/propuse pentru realizarea obiectivului de investiții, după caz:

- a) descrierea succintă a amplasamentului/amplasamentelor propus/propuse (localizare, suprafața terenului, dimensiuni în plan)

Sarmizegetusa Regia, aşezare cu profunde semnificații istorice și culturale, se află la cca. 35-40 km de Hațeg, Călan și Orăștie, orașele mai importante ale regiunii, fiind situată în Țara Hațegului, Munții Orăștiei. Amplasamentul este totodată poziționat în Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina, rezervație naturală care ocupă aproximativ 40 000 de ha.

Situl arheologic se dezvoltă pe un pinten al muntelui Muncel, desfășurat pe direcție est-vest, flancat de cursurile râurilor Grădiște și Valea Albă. Terenul are o formă neregulată și o suprafață de 183 000 mp, aşa cum reiese din carte funciară. Lățimea minimă se înregistrează pe direcția E-V (350 m), ceea ce maximă pe direcția N-S (625 m), iar altitudinea atinge cota de 1 000 m. Diferența de nivel este de cca 600 m.

Terenul este terasat în epocă dacică.

- b) relațiile cu zone învecinate, accesuri existente și/sau căi de acces posibile
 - Din DN 1 / E 60 Sibiu – Deva, din Orăștie, prin Beriu – Orășioara – Costești (20 km)
 - Din DN 66 / E 79 Tg. Jiu – Deva, din Călan, prin Orașul Nou – Ohaba Streiului – Chitid – Ocolișu Mic – Costești (22 km).
 - De la Costești, în continuare pe DJ 705A Costești – Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (20 km), până la cca 1 km de accesul în cetate; ultimul tronson este carosabil ocazional, pentru întreținere și urgențe.
 - Situl este accesibil și prin rețeaua de trasee turistice montane.

- c) surse de poluare existente în zonă

[conf. raportare periodică - agenția de mediu]

- d) particularități de relief

Creastă muntoasă prelungă, cu terase antropice, amenajate pe pantele abrupte.

Terenul este înconjurat de păduri de foioase, acestea acoperind cea mai mare suprafață a terenului studiat.

Terenul se dezvoltă pe o suprafață neregulată străbătută de mici izvoare cu caracter permanent sau doar temporare, atunci când precipitațiile devin excesive. Acestea se varsă în râurile Grădiște și Valea Albă.

- e) nivel de echipare tehnico-edilitară al zonei și posibilități de asigurare a utilităților

În prezent situl nu este racordat la rețele tehnico-edilitare.

Există posibilitatea racordării la rețeaua de alimentare cu energie electrică existentă pe Valea Grădiștei. Alimentarea cu apă trebuie rezolvată local, prin captarea de izvoare. Evacuarea apelor uzate se poate face în fose etanșe, golite periodic.

- f) existența unor eventuale rețele edilitare în amplasament care ar necesita relocare/protejare, în măsura în care pot fi identificate

Nu este cazul.

- g) posibile obligații de servitute

Nu este cazul.

- h) condiționări constructive determinate de starea tehnică și de sistemul constructiv al unor construcții existente în amplasament, asupra cărora se vor face lucrări de intervenții, după caz

Structurile construite existente în amplasament sunt monumentele arhitectural-arheologice, structuri din zidărie realizată din blocuri mari de piatră fără liant, zidării din piatră cu liant - mortar pe bază de

var-nisip, dalaje și pavaje din piatră, elemente de susținere și de delimitare din piatră, elemente din lemn atestate arheologic. Starea de conservare a celor mai multe dintre elementele construite este medie și rea, în curs de deteriorare accelerată, ceea ce face necesară o intervenție rapidă - cu componente de intervenție de urgență - pentru restaurarea ansamblului.

Anumite tipuri de vestigii nu pot fi conservate expuse direct la mediu, în condițiile climatice severe ale amplasamentului, ceea ce face necesară propunerea unor structuri de protecție.

- i) reglementări urbanistice aplicabile zonei conform documentațiilor de urbanism aprobată - plan urbanistic general/plan urbanistic zonal și regulamentul local de urbanism aferent
- Studii privind planul de amenajare a teritoriului național. Politici complexe de dezvoltare a zonelor cu probleme socio-economice deosebite. Plan de amenajare a teritoriului Cetățile Dacice din Munții Orăștiei (INCD Urbanproiect, 2000, aprobat prin HG nr. 1293/2004).
- PUG comuna Orășioara de Sus, proiect nr. 0285/1999, elaborat de SC Casa Deva SRL și aprobat prin HCL nr. 27/28.09.2001, prelungit prin HCL nr. 5/28.01.2016.
- PATJ – Județul Hunedoara.

Note:

- * Niciuna dintre documentațiile de urbanism pentru zona de studiu nu este legal aprobată, în acord cu precizările art. 7, alin. (3) din L. 564/2001 care impune obligativitatea aprobării planurilor de amenajarea a teritoriului și a planurilor urbanistice generale sau zonale pentru localitățile care cuprind monumente istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial și zonele lor de protecție prin hotărâre de guvern.
 - * Pentru zona studiată PUG-ul în vigoare impune interdicții definitive de construire, fiind exceptate lucrările de cercetare și restaurare (vezi cap. 3.11.7). Ca urmare, pentru realizare unor construcții noi (bază arheologică, spații administrative, spații de depozitare etc) este necesară realizarea unui studiu de oportunitate și a unui PUZ care să detalieze conținutul PUG.
- j) existența de monumente istorice/de arhitectură sau situri arheologice pe amplasament sau în zona imediat învecinată; existența condiționărilor specifice în cazul existenței unor zone protejate sau de protecție

LMI: Ansamblul este monument istoric, înscris în Lista Monumentelor Istorice (LMI) a Județului Hunedoara la nr. crt. 59, cuprinzând cinci sub-poziții, nr. crt. 60-64, astfel:

HD-I-s-A-03190 – Situl arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”

HD-I-m-A-03190.01 – Așezare, epoca romană

HD-I-m-A-03190.02 – Hambare, epoca romană

HD-I-m-A-03190.03 – Zona sacră, epoca geto-dacică

HD-I-m-A-03190.04 – Așezare dacică Sarmizegetusa, epoca dacică

HD-I-m-A-03190.05 – Cetatea Sarmizegetusa, Latène, cultura dacică

RAN: Situl este înscris în Repertoriul Arheologic Național (RAN):

90397.01 - Situl arheologic de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia

ZIAP: situl face parte dintr-o zonă de interes arheologic prioritar (ZIAP), declarată prin OMCC nr. 2483 / 12.12.2006, în baza OG nr. 43/2000:

1. Cetățile dacice din Munții Orăștiei

PATN-III: Situl este înscris în mai multe zone protejate instituite prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național (PATN) - Secțiunea a III-a, Zone protejate, astfel:

Anexa I:

Lista consolidată a ariilor naturale protejate din România, I. Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, 1. Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale:

I.1.N. Grădiștea Muncelului - Cioclovina (10 000 ha);

Anexa III:

I. Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională), 2. Monumente și situri arheologice, e) Fortificații dacice:

e) 21. Capitala politică, culturală și religioasă a Daciei, Sarmizegetusa (în punctul „Dealul Grădiștii”)

II. Unități administrativ-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național:

Jud. Hunedoara, Com. Orăștioara de Sus.

UNESCO: Situl face parte din poziția serială înscrisă în Lista Patrimoniului Mondial (LPM) „Cetățile Dacice din Munții Orăștiei”, poziția 906:

66 ha / 281,2 ha zonă de protecție

2.3. Descrierea succintă a obiectivului de investiții propus din punct de vedere tehnic și funcțional:

a) destinație și funcționi

Situl arheologic are destinație mixtă, muzeală și de cercetare. Valoarea culturală excepțională a sitului care a condus la clasarea în Lista Monumentelor Istorice și înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial impune necesitatea intervențiilor de conservare și punere în valoare. De aici decurg principalele capituloale obiectivului de investiții propus: i) conservare și restaurare; ii) realizare a infrastructurii de vizitare și expunere (construcții și amenajări, expoziții); iii) realizare a infrastructurii de cercetare. La acestea se adaugă cerințele funcționale necesare pentru buna administrare a sitului arheologic: iv) realizarea infrastructurii de administrare.

Obiectivul de investiții cuprinde (enumerare este orientativă și poate suferi modificări argumentate):

	1	2	3	4
	Categorie funcțională	unit.	Cerințe speciale	Observații
i)	CONSERVARE ȘI RESTAURARE			
1.	Intervenții directe			
	Conservare a materialelor	-	- respectarea caracteristicilor materialelor / elementelor istorice	- piatră, mortar, ceramică, lemn
	Conservare a elementelor constructive	-		- ziduri, tambure, baze și postamente
2.	Intervenții indirekte			
	Sistematizare verticală	-	- subordonată topografiei istorice	- nivelări, umpluturi, taluzări
	Remodelare locală a terenului	-	- strict limitate la zonele pentru care cercetarea oferă informații concludente	- reconstrucții parțiale ale topografiei antice (terase)
	Colectare și dirijare a apei meteorice	-	- corelate cu exigentele de protejare	- rigole, canale, drenuri
	Captare și dirijare a apei din sol	-		- captare de izvoare, drenuri
	Controlul vegetației	-	- cu respectarea normelor de protecție specifice ale rezervației	- inclusiv extragerea selectivă a arborilor din sit, în funcție de studierea impactului asupra structurilor construite și stabilității teraselor artificiale antice
	Acoperiri de protecție	-	- minime, integrate în peisajul arheologic	- posibil închise parțial, fără climatizare mecanică - suprafața acestora va putea fi definitivată după finalizarea cercetărilor arheologice și a investigațiilor privind gradul de degradare al elementelor autentice

	1	2	3	4
	Categorie funcțională	mp / pers	Cerințe speciale	Observații
ii)	VIZITARE ȘI EXPUNERE			
	Notă: * suprafețele propuse sunt aproximative și vor căpăta caracter definitiv după finalizarea partiului de arhitectură			
1.	Circuite de vizitare			

	Amenajare alei și poteci	-	- cu prevederea de trasee accesibile pentru persoane cu handicap locomotor	- inclusiv parapete de sprijin și de protecție, scări, rampe
	Amenajare platforme pentru observație, în puncte favorabile	-	-	minimale, discrete, integrate în peisajul de pădure
	Amenajarea unor lapidarii pentru protejarea pieselor de arhitectură (grupate) expuse	-	spații acoperite, deschise, cu posibilități de închidere pentru iarnă	piesele vor fi organizate și explicate pentru vizitatori
	Amenajare spații de detență și refugii	-	-	- locuri de odihnă pe traseele de vizitare / refugiu pentru condiții meteo nefavorabile - centru de primire a vizitatorilor, baza arheologică, spațiile administrative pot fi utilizate pentru refugiu
2.	Centru de primire a vizitatorilor [muzeu minimal de sit]			
	Zonă de primire: - acces - bilete / informații / audioghid - garderobă - grupuri sanitare	20-25 mp	- este necesară existența unor legături directe între zonele menționate - legătura cu zona de primire este obligatorie	- este recomandată prezența unui zone acoperite în fața intrării
	Expoziție permanentă	25-30 mp	- eventuale cerințe particolare impuse de beneficiar - posibilă legătură cu spațiul expoziției temporare	- este necesară identificarea exponatelor care vor compune colecția.
	Expoziție temporară	20-25 mp	- eventuale cerințe particolare impuse de beneficiar - posibilă legătură directă cu spațiul expoziției permanente - legătura cu zona de primire este obligatorie	-
	Spațiu pentru introducere în sit / cursuri / activități educaționale	15-20 mp	- echipamente audio-video	-
3.	Interpretare și prezentare			
	Signaletică	-	-	- panouri explicative (inclusiv pentru persoane cu dizabilități - machete pentru pers. cu deficiențe de vedere)
	Machete / reconstrucții virtuale	-	- discrete, necontrastante cu valorile peisajului sitului	- atât pe trasee, cât și în centrul de primire a vizitatorilor

	1	2	3	4
	Categorie funcțională	mp / pers	Cerințe speciale	Observații
iii)	CERCETARE Note: * suprafețele propuse sunt aproximative și vor căpăta caracter definitiv după finalizarea partiului de arhitectură * baza propusă va fi complementară celei amenajate de Universitatea Babeș-Bolyai în satul Grădiștea de Munte sau poate să integreze pavilionul existent, utilizat acum de arheologi. Pentru a minimiza impactul în sit și peisaj este posibilă adoptarea unei soluții pavilionare.			
1.	Baza de cercetare arheologică - zona de lucru			
	Hol acces	5-8 mp	- pardoseala trebuie să fie rezistentă și să poată fi ușor curățată	- este recomandată prezența unui zone acoperite în fața intrării
	Spațiu de lucru / birou	12-15 mp	-	-
	Depozit pentru materialul arheologic	10-15 mp	-	minimal; vizibil ocazional (ex. ziua porților deschise)
	Depozit pentru unelte	6-10 mp	-	pentru uneltele necesare realizării săpăturii arheologice
	Grup sanitar	4-6 mp	-	-
2.	Baza de cercetare arheologică - zona de cazare			
	Hol acces	4-8 mp	- pardoseala trebuie să fie rezistentă și să poată fi ușor curățată	- este recomandată prezența unui zone acoperite în fața intrării
	Camere de cazare - duble	20-25 mp 2x2 pers.	-	- cazare ocazională, complementară celei din baza de cercetare din afara sitului
	Bucătărie și sală de mese	20-30 mp 20 pers.	-	- pentru întregul colectiv de cercetare
	Grup sanitar	4-6 mp	-	-
3.	Structuri temporare de protecție a zonelor aflate în cercetare			
	pavilion demontabil modular	50 mp	- închidere impermeabilă, cu protecție UV; adaptabil la dimensiunile și formele diferitelor unități de cercetare (secțiuni, suprafețe) și spațiului limitat de arbori, în pădure	- asigură protecția secțiunilor arheologice pe durata cercetării

	1	2	3	4
	Categorie funcțională	mp / pers	Cerințe speciale	Observații
iv)	ADMINISTRARE * Notă: suprafețele propuse sunt aproximative și vor fi definitivate după finalizarea partiului de arhitectură			
1.	Spații pentru administrație			
	Birou	12-15 mp 2 pers	-	-
	Depozitare	8-10 mp	-	- materiale de curățenie, scule și unelte pentru lucrări de întreținere și reparații curente
2.	Spații tehnice			
	Centrală termică	8-10 mp	-	- dimensiunile încăperii vor corespunde dimensiunilor echipamentelor utilizate și cerințelor specifice privind securitatea la incendiu
	Hidrofor / pompe	6-10 mp	-	- dimensiunile încăperii vor corespunde dimensiunilor echipamentelor utilizate și cerințelor specifice privind securitatea la incendiu
	Post de transformare (Trafo)	4-6 mp	-	-
	Centrală de monitorizare video	8-10 mp	-	-
	Spațiu pentru colectarea deșeurilor	-	- zona va fi amplasată astfel încât să fie cât mai puțin vizibilă de pe circircuitul de vizitare - accesul la drumul carosabil trebuie să fie unul facil	- spațiu exterior trebuie împrejmuit

b) caracteristici, parametri și date tehnice specifice preconizate

Caracteristici arhitecturale: arhitectură minimală, neostentativă, integrată în contextul cultural și natural; gabarit minimal; posibilitate de adaptare în timp, pentru a satisface nevoi funcționale în schimbare - atât pentru zona de primire a vizitatorilor, cât și pentru baza de cercetare arheologică.

c) nivelul de echipare, de finisare și de dotare, exigențe tehnice ale construcției în conformitate cu cerințele funcționale stabilite prin reglementări tehnice, de patrimoniu și de mediu în vigoare

Echipare: echipare la nivel minim necesar pentru funcționarea optimă a celor trei componente - vizitare și expunere; cercetare; administrare.

Finisare: materiale locale, naturale, cu amprentă energetică minimă;

Dotare: toate spațiile vor fi mobilate corespunzător pentru a asigura desfășurarea la parametri normali a activităților prevăzute.

Exigențe tehnice: conform programului funcțional.

- d) număr estimat de utilizatori
 > 40.000 vizitatori/an, max. 2.000/zi (estimativ, bazat pe datele din anii anteriori; capacitatea de încărcare / *carrying capacity* trebuie determinată prin studiu); cercetători - 100/an, max. 20/zi; personal administrativ, ghizi: max. 20.
- e) durata minimă de funcționare, apreciată corespunzător destinației/funcțiunilor propuse
 Monumentul istoric: durată nelimitată. Perspectiva abordării conservării patrimoniului cultural este cea a transmiterii vestigiilor și valorilor protejate către viitor, fără termen de prescriere.
 Construcții și amenajări noi: 25 ani. Se are în vedere un interval maxim de timp până la care se apreciază că atât soluțiile constructive, cât și cerințele funcționale și modalitățile de prezentare și interpretare a sitului vor deveni perimate.
- f) nevoi/solicitări funcționale specifice
 Asigurarea condițiilor de conformare și echipare necesare pentru funcțiunile prezentate, în condițiile unei echipări edilitare minime și a unui impact redus asupra mediului ambiant și istoric al sitului.
- g) corelarea soluțiilor tehnice cu condițiunile urbanistice, de protecție a mediului și a patrimoniului
 Intervențiile de conservare și punere în valoare a monumentului vor respecta următoarele principii: minimă intervenție, reversibilitate, compatibilitate, diferențiere. La acestea se adaugă criteriile: autenticitate și integritate. Toate intervențiile se evaluatează prin raportare la OUV - *Outstanding Universal Value* / Valoarea universală excepțională a sitului, așa cum a fost aceasta definită în documentul de înscriere în Lista Patrimoniului Mondial (în rap. cu Convenția Patrimoniului Mondial și Ghidul operațional de implementare a acesteia).
- h) stabilirea unor criterii clare în vederea soluționării nevoii beneficiarului
 Gradul în care se asigură conservarea și punerea în valoare a monumentului istoric, respectând în același timp valorile naturale și culturale excepționale ale amplasamentului.

2.4. Documentații de urbanism, tehnice și economice aferente investiției (variantă minimală)

- a) Studii și investigații (necesare diverselor faze de proiectare)
- Studiu istoric arhitectural și arheologic
 - Cercetări și investigații arheologice
 - Expertiză biologică preliminară
 - Analize fizico-chimice
 - Studiu de biodiversitate, habitate și valori ecologice
 - Studiu peisagistic
 - Scanare LIDAR
 - Studiu topografic
 - Relevări arheologice și arhitecturale
 - Studiu geo- și hidro-tehnic
 - Cercetare privind componentele litice
 - Expertiză tehnică de rezistență

- b) Studiu de prefezabilitate (SPF) cu elemente de:
- Arhitectură
 - Rezistență
 - Instalații
 - Documentație economică
- c) Studiu de fezabilitate (SF) și Documentație de avizare a lucrărilor de intervenții (DALI)
- Proiect de arhitectură (piese scrise, piese desenate - planuri, fațade și secțiuni generale, scheme de principiu - scheme funcționale, axonometrii)
 - Proiect de rezistență (piese scrise, piese desenate - scheme de principiu)
 - Proiect de instalații (piese scrise, scheme de principiu)
 - Documentație economică (deviz general și devize pe obiect)
 - Avize și acorduri (autorități publice centrale, autorități publice locale, furnizori de utilități, autorității competente pentru protecția mediului)
 - Verificare tehnică a proiectelor
- d) Proiect de autorizarea construirii (PAC)
- Proiect de arhitectură (piese scrise, piese desenate - planuri, fațade, secțiuni)
 - Proiect de rezistență (piese scrise, piese desenate - planuri, fațade, secțiuni)
 - Proiect de instalații (piese scrise, piese desenate - planuri, scheme funcționale, parametrii principali)
 - Avize și acorduri (autorități publice centrale, autorități publice locale, furnizori de utilități, autorității competente pentru protecția mediului)
 - Verificări proiecte
 - Asistență tehnică
- e) Proiect de Organizare a Execuției Lucrărilor (POE)
- f) Proiect tehnic de execuție (PTh)
- Documentația aferentă PAC împreună cu:
- Breviare de calcul
 - Caiete de sarcini
 - Liste cu cantități de lucrări
 - Graficul general de realizare a investiției
 - Verificări piese
- g) Detalii de execuție (DE)
- Detalii arhitectură
 - Detalii rezistență
 - Detalii instalații (dacă este cazul)

2.5. Cadrul legislativ aplicabil și impunerile ce rezultă din aplicarea acestuia

- a) Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții
- b) Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului
- c) Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice

- d) Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național
- e) Legea nr. 564/2001 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial
- f) Legea nr. 5/2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate
- g) Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice

Aprob

Beneficiar:

C.J. AUNEBOARA

V. PREȘEDINTE

Milcea Mihai FLAVIU BOBORU

Luat la cunoștință

Investitor,

CARMEN GULAN, DIRECTOR DT

(numele, funcția și semnătura autorizată)

SEF SERVICIU PUBLIC
ADMINISTRARE A MONUMENTELOR ISTORICE

EUGENIA SELEVĂDOIAN

Întocmit

Proiectant/Consultant,

arh. Stefan Bâlici (INP)

arh. Virgil Apostol (IAB)

arh. Petru Mortu (INP)

